

Καλέ ἐπιτυχῶς εἶχεν ἀποκρούση τὰς ἐφόδους τοῦ ἔχθρου ἀπὸ τῆς πόλεως· δις δὲ ὁ ποταμὸς εἶχε σαρώση χιλιάδας ἔχθρων, ὧν τὰ πτώματα διέσπειρεν εἰς τὰς εὐρέϊας τῆς κάτω Θράκης πεδιάδας. Ὁ ἔχθρος ἐφαίνετο ἀπηυδηκῶς, καὶ τὰ πάντα ἐμαρτύρουν ὅτι ἠτοιμάζετο ν' ἀναχωρήση ἀπρακτος μὲ τὰ πενιχρὰ λείψανα τοῦ στρατοῦ του.

Τῷ ὄντι οἱ σκοποὶ ἀνήγγειλαν τῷ βασιλεῖ ὅτι ὁ ἔχθρος κατέλιπε τὰς θέσεις του καὶ ἀπεμακρύνθη διευθυνθεὶς πρὸς ἀνατολάς. Ἦτο σάββατον, ὃ δὲ βασιλεὺς μαθὼν ταῦτα διέταξεν ἵνα τὴν ἐπιούσαν τελεσθῆ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας μεγάλη δοξολογία, προσκαλέσας ἰδιαιτέρως τοὺς προκρίτους καὶ σὺν αὐτοῖς τὴν φιλοξενουμένην βουλγαρικὴν οἰκογένειαν. Τὴν ἐπιούσαν κυριακὴν ὅλος ὁ λαὸς τοῦ Στενημάχου ἐπλήρου τὰ περίξ τοῦ Καλέ. Αἱ βαρεῖαι σιδηραὶ πύλαι αὐτοῦ ἠνοίχθησαν. Ἡ δοξολογία ἤρχισε καὶ πάντες προσήχοντο εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ καὶ τῇ Ὑπερέμαχῳ Θεοτόκῳ διὰ τὴν τῶν ἔχθρων ἀπέλασιν.

Ἡ φιλοξενουμένη Βουλγαρικὴ οἰκογένεια ἀνεζητήθη μεταξὺ τοῦ πλήθους, ἀλλ' οὐδαμῶς εὐρέθη.

Ἡ δοξολογία ἐπλησίαζεν εἰς τὸ τέλος ὅτε ὁ ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου πύργου σκοπὸς ἀνήγγειλε διὰ συνθήματος ὅτι πολυπληθὴς στρατιὰ ἔχθρων ἐφάνη βαδίζουσα διὰ τῆς μυστικῆς ἀτραποῦ τῆς ἀγούσης πρὸς τὴν ἀσθενῆ τοῦ φρουρίου πλευρᾶν. Ἡ δοξολογία διεκόπη· αἱ σάλπιγγες ἐσάλπισαν προσέγγισιν μεγίστου κινδύνου· οἱ στρατιῶται ἔδραμον ἐπὶ τὰ ὄπλα, οἱ πάντες ἔλαβον θέσιν ἀμυντικὴν. Ὁ βασιλεὺς κραδαίνων εἰς τὴν στιβαρὰν χειρὰ του ξίφος δίστομον ἐστάθη ἐπὶ ὑψηλοῦ ἀντήρου, καὶ ἐκεῖθεν ἐπισκόπει τὰ πάντα καὶ ἔδιδε διαταγὰς.

Ὁ ἔχθρος ἐν τούτοις προὔχωρει ἀσφαλῶς.

Κατὰ τὴν βορειανατολικὴν ἄκραν τοῦ φρουρίου στρατιῶται τινες ῥίψαντες σχοινίον ἀνέσυσσαν πρὸς τὰ ἄνω ἀγγελιοφόρον, ὅστις πρὸ μιᾶς στιγμῆς εἶχε φθάσῃ δι' ἄλλης ὁδοῦ πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ φρουρίου· ἐκόμιζεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν βασιλέα. Ὁ βασιλεὺς ἔσπευσε νὰ λάβῃ τὴν ἐπιστολὴν δούς εἰς τὸν ἀγγελιοφόρον ὑπέρπυρον, ἀποσφραγίσας δὲ αὐτὴν ἀνέγνω· ἐνῶ δὲ ἔθετεν αὐτὴν εἰς τὸν κόλπον του, τὰ χεῖλη του μηχανικῶς ἐπανάλαβον «Φυλάττου τὴν Βουλγάραν· εἶνε κατάσκοπος». Ἄκων δὲ ἔστρεψε τὰ βλέμματα αὐτοῦ πρὸς ἀνατολάς, καὶ ἐκεῖ ἐπὶ προεκβολῆς τοῦ βράχου διακρίνει τὴν μορφήν γυναικός. Ἰστατο ἔχουσα τεταμένην τὴν χεῖρα καὶ δεικνύουσα τοῖς ἔχθροῖς τὴν μυστικὴν ἀτραπὸν. Ὁ βασιλεὺς ἐνόησε τὰ πάντα. «Ἀνάθεμά σοι, Βουλγάρα!» ἐφώνησε, καὶ τὴν αὐτὴν στιγμὴν βέλος ἔχθρικὸν ἐπέδ-

ξίως διευθυνθὲν διεπέρασε τὴν καρδίαν του.

Οἱ πλησίον τοῦ στρατιῶται ἔδραμον, καὶ ἐνῶ ἐδέχοντο τὸν ἥρωα εἰς τὰς ἀγκάλας των, εἶδον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των τρομερὸν θαῦμα τελεσθῆν· ἡ Βουλγάρα ἐν ἀκαρεῖ ἀπελιθώθη ὡς εἶχε, καὶ αὕτη εἶνε ἡ Ἀναθεματισμένη.

ΒΑΣΙΛΙΟΣ Γ. ΣΚΟΡΔΕΛΗΣ

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ὁ σιδηροῦς χαρακτήρ πνευματικῶς ὑπὸ τοῦ ἔρωτος, πλησσομένου ὑπὸ τῆς τύχης, καὶ ψυχόμενος ὑπὸ τῆς πείρας, γίνεται χαλυβδίνος.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Περὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Σάμου περιέχει ἡ ἐπετηρὴς τῆς ἡγεμονίας τοῦ ἔτους 1886, ἡ ἐκδοθεῖσα ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἡγεμονικοῦ γραφείου κ. Ἐπαμεινώνδα Σταματιάδου, λίαν ἐνδιαφερούσας πληροφορίες, ἐξ ὧν καταφαίνεται ὅτι ἐντὸς ὀλίγων δεκαετηρίδων ὁ σαμιακὸς πληθυσμὸς ἠῤῥῆσεν ἐπαίσθητῶς. Ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ γράφων, ἡ ἔρευνα τῆς κινήσεως τοῦ πληθυσμοῦ ἐκάστης χώρας δὲν εἶνε ἀπλῆς περιεργείας ἱκανοποίησις, ἀλλὰ καὶ ἐνδιαφέρουσα καὶ διδακτικὴν σημαίει, διότι ἐν τούτοις καταδεικνύεται ἄριστα ἡ ἠθικὴ, ἅμα δὲ καὶ ὑγιεινὴ καὶ παραγωγικὴ τοῦ τόπου κατάστασις. Ἐν τῷ σημείῳ δὲ τούτῳ ἡ κατάστασις τῆς Σάμου εἶνε λίαν εὐάρεστος καὶ ἐνθαρρυντικὴ ταυτοχρόνως. Ὁ ἱστοριογράφος Παῦλος Ραιμνύσιος γράφων περὶ Σάμου τῷ 1572, ἦτοι πρὸ τριακοσίων περίπου ἐτῶν, οὐδόλως μνημονεύει κατοίκων ἐν αὐτῇ· μόλις δ' ὁ μαρκήσιος Φλερῦ, ὁ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17ου αἰῶνος ἐπισκεφθεὶς τὴν νῆσον, ἀναφέρει ὅτι περιελάμβανεν αὐτὴ 3850 οἰκίας, ἢ, καθ' ὑπολογισμὸν, 19 χιλ. ψυχάς. Ὁ Τουρνεφόρτιος γράφει τῷ 1702 ὅτι ἡ νῆσος μόλις εἶχε 12,000 κατοίκους, ὃ δὲ Ποικῶν μετὰ τριάκοντα ἐπτὰ ἔτη λέγει ὅτι εἰ ἐν αὐτῇ ἀποτίνοντες κεφαλικὸν φόρον ἀνήρχοντο εἰς 1260 ἀρχηγούς οἰκογενειῶν. Ἐπίσημος ἀπογραφή τῆς Σάμου ἐγένετο κατὰ πρῶτον τῷ 1828 ἐντολῇ τοῦ Ἰωάννου Κωλέττου, διοικητοῦ τῶν Ἀνατολικῶν Σποράδων διατελοῦντος τότε· κατὰ τὴν ἀπογραφήν δ' ἐκείνην ἡ Σάμος εἶχε πληθυσμὸν 27125 ψυχῶν. Δευτέρα ἐπίσημος ἀπογραφή ἐγένετο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος Μιλτιάδου Ἀριστάρχου, κατ' αὐτὴν δ' ὁ πληθυσμὸς τῆς νήσου ἀνῆρχετο εἰς 33998, ἦτοι ἐντὸς 36 ἐτῶν ἐπῆλθεν αὐξήσις κατὰ 6873 άτομα. Κατὰ τὴν τρίτην δ' ἐπίσημον ἀπογραφήν, τὴν γενομένην ἐπὶ ἀκριβεστάτων ἔρευνῶν καὶ πληροφοριῶν τῷ 1886, ὁ τῆς νήσου πληθυσμὸς εὐρέθη ἀνερχόμενος εἰς 41832 κατοίκους, ὧν 20960 ἄρρενος γένους καὶ 20872 θήλεος. Ὁ πληθυσμὸς οὗτος θὰ ἦτο πολὺ μεγαλειότερος, ἂν ἐκ διαφόρων αἰτίων δὲν ἠναρχάζοντο πολλοὶ Σάμιοι νὰ ἐκπατρισθῶσιν, ὑπολογίζεται δ' ὅτι οἱ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ζῶντες ἀνέρχονται εἰς 15,000 περίπου.